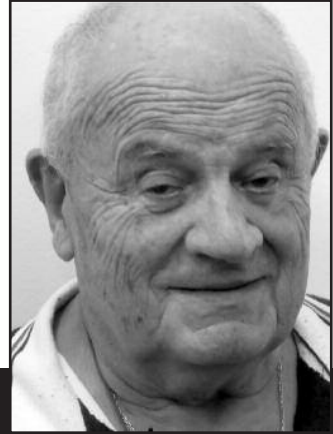

Aprendre a conviure

Ramon ROSSELL i SERRA

Confessions

Sóc pagès de soca-rel. El meu carisma és ser capellà rural. El llibre de la tauleta de nit, *Le journal d'un curé de campagne* de Bernanos. Els pagesos de Belcaire d'Urgell em parlaven de la necessitat de practicar "els multicultius, una bona manera per fer descansar el tros". Avui en diuen diversificar l'economia. A la Universitat Catalana d'Estiu 2020 parlen d'una societat multicultural.

El mot *cultura* ve de "cultiu de la terra". El conreu demana esforç. Sortosament, la cultura no és gratuïta. El meu pare, com a bon pagès, em repetia un dia si i l'altre també, "cal exercitar-se en la cultura de l'esforç. No vulguis que et regalin res; guanya-t'ho amb el teu treball".

El pare completava el sermó quotidià: "No estalviïs ni malgastis, administra." Em feia pensar en l'evangeli de Jesús: "Cal triar la bona llavor. No es pot llençar al marge dels camins, ni entre les pedres ni els esbarzers, sinó a la bona terra perquè doni el seu fruit". Jesús acaba dient: "A qui no ho treballa, se li prendrà tot; i al qui fa treballar les llavors, se li donarà més".

En el món de la cultura, o vas endavant, o vas enrere; no hi ha terme mitjà. He procurat seguir els solcs llaurats pel meu pare, un dels més importants és estimar la terra que treballa. Heus ací per què signo els articles com a Mossèn Ramon de Canillo, com a segell d'amor al camp que se m'ha confiat. La signatura ha dut algun lector a més d'una confusió. Em pregunten: "Ets de Belcaire i signes de Canillo." Responc amb la frase més multicultural que existeix al diccionari: "sóc ciutadà del món", com ho va proclamar el gran músic Pau Casals després de tocar *El cant dels ocells* a la sala noble de l'ONU.

Nomenat rector de Canillo l'1 de juliol de 1966, els meus pares deixaren Belcaire per pujar a Canillo per ajudar-me en la meva feina de mossèn de la primera parròquia andorrana. La meva mare, Pura, practicava la multiculturalitat intercanviant llavors de flors i plantes de Belcaire amb la Celestina, la Matilde, la Júlia..., que feien veïnat amb la rectoria. Les bones veïnes li'n donaven per baixar-ne a Belcaire. El meu pare practicà la multiculturalitat amb el

Jep, l'Armany, el Roc, el Mandruga... al cafè del Janet i al de la Montserrat. Allí intercanviaven impressionants històries sobre les guerres, sobre l'economia agrícola i sobre el costumari andorrà, que comparaven amb el de la Noguera i de l'Urgell. Coincidien en l'estimació a les gruixudes nevades, els de Canillo per trobar feina a les pistes, els joves de la parròquia, i el meu pare perquè la neu era la millor reserva d'aigua per regar a l'estiu el panís i l'alfals dels camps de la plana d'Urgell. De tots aquells prohoms en segueixo les petjades. Si nosaltres no expliquem la història de la família i del poble als infants i adolescents, aquesta història es perdrà per sempre més.

Sóc conscient que si no conec ni estimo la cultura d'Andorra, on el bisbe Iglesias m'envià com a rector de Canillo l'estiu de 1966, no podré estimar i fer estimar les altres cultures. La missió d'un capellà comença per encarnar-se en el poble on ha estat enviat. M'apunto el moviment Camic (Campament del Molt Illustre Consell), que té com a primer objectiu "fer conèixer i estimar Andorra". M'acull el gran mestre, creador del Camic, Pere Canturri. Em regala el seu llibre *Andorra el meu país* per ajudar-me a ser un bon andorrà més. En Pere Canturri ens feia viure la multiculturalitat, acollim a l'equip monitors de més enllà de les fronteres i adaptem la filosofia de Baden Powell a Andorra. Gràcies a Camic vaig conèixer les muntanyes, les llegendes, nombrosos ciutadans d'Andorra..., fins i tot vaig aprendre a coure la carn a la llosa i a fer-hi els ous ferrats.

L'escola de la multiculturalitat a Andorra fou el Grup del Dijous, nom que indica la aconfessionalitat. La regla de joc dins la pluralitat era l'escolta, el respecte i el compromís per a Andorra. La trobada tenia lloc fidelment cada dijous vespre al Casal del Centre. El ventall d'ideologies anava des del republicanisme, el comunisme, el socialisme, el catolicisme, el cristianisme, el liberalisme... fins a la fundadora d'ARA (Agrupament de Residents Andorra). El grup aconseguí, els anys 70, una cinquantena de participants. Dues de les campanyes engegades com a grup foren els drets humans a Andorra i la millora de l'horari laboral a Andorra.

Una de les importants fonts de multiculturalitat fou el CES (Centre d'Ensenyament Secundari Francès). Duró, Madame Aleix, Garcia, Canals m'obriren la porta de la cultura francesa. Vaig visitar els lycées d'Henri IV de Pau, el del Castillet de Perpinyà, el de Grenoble per intercanviar iniciatives sobre "la instrucció religiosa en l'ensenyament laic francès".

El Maig del 68, que seguiren de prop la majoria de membres del Grup de Dijous, el vaig viure en directe a la parròquia de la Trinitat a París durant els mesos d'agost del 1968 al 1974. Els llibres *La fe d'un pagà* de Jean-Claude Barreau, i *El carrer és la meva església*, de Guy Gilbert, han estat un efiçaç GPS per conduir el cotxe de la multiculturalitat.

El Grup Antropos de Pintat, Vila, Obach... va ser la cirereta que completà la meua obertura envers un món de canvi que arribava a Andorra. La conferència del director del diari *Le Monde* en fou penyora.

Les pinzellades de la confessió sobre el camí fet manifesten que el camp era ben llaurat, adobat per començar a sembrar la multiculturalitat: no podem estimar les altres cultures si no conec i estimo l'andorrana. I no puc estimar la cultura andorrana si no estimo totes les altres cultures.

Aprendre a conviure

"No podem sembrar si no tenim una bona llavor", resa l'evangeli de Jesús.

La convivència fa la casa i la casa fa la convivència. Sota aquesta divisa bastim la casa on cantarem dia i nit:

Oh! Benvinguts! Passeu , passeu,
de les tristora en farem fum.
Que casa meva és casa vostra
Si és que hi ha... cases d'algú...
També pots venir si vols.
T'esperem, hi ha lloc per tots.
El temps no compta ni l'espai...
Qualsevol nit pot sortir el sol.

De les tristora com el parroquialisme, la pastoral de campanar, les discriminacions socials... en farem fum amb AINA, que comprèn els valors

A d'amistat

I d'igualtat

N de nen, nena, noi, noia de ser el que som

A d'Andorra "Tant se val! És així que m'agrada a mi. Canto i sempre em sabré malalt d'amor pel meu país" (Lluís Llach).

Comencem a caminar. Educar, de *duco, ducis, ducere*; conduir, acompanyar, guiar amb el GPS d'AINA. 'G' de grup, de colla, de convivència, de família com a l'Evangeli, "el Grup Tabor, la Colla dels Dotze, els 72 deixebles... els cinc mil que es nodriren amb els cinc pans i dos peixos". 'P' de pregària, de mirada interior: "És amb els ulls del cor que es veuen les coses importants", ens alligona el Petit Príncep. Sense espiritualitat no marxa el nostre cotxe. 'S' de servir perquè servir és estimar. "No he vingut a ser servit, diu Jesús, sinó a servir". Després de rentar els peus a cada deixeble, els recorda: "Em dieu mestre, i feu bé de dir-ho, perquè ho sóc. Si jo sóc el vostre mestre, feu el que jo he fet: renteu els meus als vostres germans. Estimeu-vos com jo us he estimat. L'educador del lleure, en el lleure, per al lleure d'AINA neix de l'estimació. Deia el fundador de l'Arche Jean Vanier: "Quan rento un infant discapacitat és com si tinguéssis la sagrada hòstia de Jesús a les mans, sento la mateixa devoció."

Servir és aprendre a conviure

AINA, una casa bastida entre tots: els fonaments subvencionats per l'Associació de Bancs i banquers; la teulada, pels set comuns de les set parròquies, i les parets amb la venda del Prat de la Muntada de l'església parroquial de Canillo.

AINA, mantinguda entre tots: monitors diplomats per la FEMN del bisbat d'Urgell i la Generalitat de Catalunya, de les set parròquies i dels quatre ensenyaments del Lycée, de l'IEBA, de l'Escola Andorrana i del confessional.

AINA per a tots, amb prioritat per a les famílies en dificultat –en cada torn es reserven deu places per a casos socials– i dos per a infants discapacitats.

AINA esdevé de tots, com el santuari nacional de la Mare de Déu de Meritxell, i en passa a

ser "L'obra social, lúdica i educativa del Santuari de Meritxell", fet que facilita donar beques a qui ho necessita i un preu social per a tots.

AINA oberta a tothom durant l'any per a les escoles d'Andorra i de més enllà de les fronteres, també a les associacions UEC, CEC, UCPA... AINA, com l'UCPA, associació reanimada pel general De Gaulle, l'any 1945, aixecà la França deprimida per la Segona Guerra Mundial. Deia el general i primer copríncep francès que visità Andorra: "Amb una setmana de convivència residencial compartint esports i tallers aixecarem de nou França." És la mateixa pedagogia que segueix AINA: muntanya i cançoner. Joves de l'església evangèlica que treballen amb nens del carrer, seminari de budistes, MCECC...

La multiculturalitat esdevé amb una motxilla l'esquena una sola cultura, com ho digué el cònsol de Canillo Antoni Mandicó el dia 19 de juny de 1982 la tarda de la benedicció i obertura de portes: "AINA serà una grandalla viva en totes les èpoques de l'any..." i el Sr. Cap de Govern Òscar Ribas "...AINA demostra ben palesament que Andorra evoluciona favorablement envers un interès pels infants del país..." i el Sr. Bisbe Copríncep Joan Martí, "AINA serà una llar nacional andorrana..."

Andorra

Cada ciutadà d'Andorra té la seva visió sobre Andorra, basada en la formació –i en la informació– que ha rebut en circumstàncies familiars, en fets personals en idees i sentiments, en una sèrie de factors que poden ser compartits o no pel veí, per l'amic, pel company de feina... i també compartits o no per la dona, pel pare, per la mare, pel germà o pel fill. La multiculturalitat és una riquesa. L'objectiu d'AINA no és pas l'adoctrinament polític ni "el proselitisme religiós", com diu el papa Francesc. L'objectiu d'AINA és més modest, encara que potser no gaire senzill: estimular a millorar la convivència dins d'un marc d'actuació cívica en relació amb una Andorra on tots tenim drets i deures. Les relacions de civilitat de l'infant i del jove amb Andorra han de ser acceptables per tothom, perquè són independents de qualsevol ideologia o afiliació política, de dreta o d'esquerra mentre no s'ataquin, és clar, els usos i costums que són fonament de la identitat nacional. La multiculturalitat no vol dir de cap de les maneres "tants caps, tants barrets".

Andorra ha de ser més coneguda pels seus ciutadans. Una bona partida de la història ha desaparegut amb el traspàs de la gent gran, pous de saviesa sobre la nostra terra. Ells coneixien el nom de cada pedra del país. Qui recorda que el llac de Fontargent es deia llac de Garzan si n'excloem els companys de la partida de botifarra? La multiculturalitat passa per conèixer en profunditat, per dir un exemple, el Crist Majestat de Caselles. La multiculturalitat suma cultures sense excloure la pròpia. El nostre tracte amb la realitat actual que ve de la història serà més enriquidor i més cívic si en sabem l'origen i la importància.

L'idioma. Conèixer la llengua catalana, que és l'idioma oficial d'Andorra, és un deure cívic de tots els qui viuen al Principat d'Andorra. Cal elogiar els cursos de llengua catalana per a adults, perquè tothom pugui aprendre correctament l'idioma amb el plus que a la classe ens trobem una diversitat de cultures que enamora.

Meritxell. Un poble ha de tenir signes d'identitat. Andorra té les arrels del Consell de la Terra, de les quals hem celebrat el sis-cents aniversari. Entre d'altres, té el santuari de Meritxell, que

ha caminat de l'alta edat mitjana amb la història d'Andorra. Per al Consell General de 1873, Meritxell fou el pilar per aixecar l'orgull de ser andorrà. Després de proclamar-la "patrona i defensora del Principat" acudí a Roma per demanar la coronació canònica, que hagué lloc el 8 de setembre de 2021 farà cent anys, i amb ella s'estrenà l'Himne Andorrà, un dels més importants signes d'identitat que acompanya la bandera i Casa de la Vall. La Mare de Déu de Meritxell és penyora de la multiculturalitat. Al llarg de l'any s'hi apleguen la Festa del Rocío, la de Fàtima, la del Pilar. Meritxell és present a les trobades de santuaris cada any de Catalunya i Balears; també als congressos de santuaris i confraries d'Espanya i als seminaris de turisme religiós de la Conferència Episcopal Espanyola. I cada sis anys, al Congrés Mundial de Santuaris i de Turisme Religiós organitzat pel Vaticà (Aquisgrà, Alemanya; Cancun, Mèxic; Lourdes, França; Santiago, Espanya.) L'agermanament Meritxell-Sabart i, gràcies a la ruta mariana, amb Lourdes, Montserrat, Pilar, Torreciutat són mostres del desig de comunió amb altres cultures. La cirereta del pastís de la multiculturalitat és AINA, com a obra social, lúdica i educativa de Meritxell, com Montserrat té la fundació d'infants malalts i Lourdes, de persones víctimes de la droga.

Antoni Morell, el nostre gran escriptor recentment traspasat, ens deixà escrit en *Civisme i educació*: "Que la urbanitat d'abans no és cap altra cosa que ser urbans, és a dir, ciutadans de cercles més amplis que l'estretor esllanguida de la pròpia vida solitària. Que el civisme es comença a aprendre en el mateix ventre de la mare. I després no és cap altra cosa que continuar. Que la vida no és estafar o robar l'aire dels altres. Si de cas, consisteix a compartir-lo. I mirar els ulls, dir "bon dia", respectar els altres no es cap altra cosa que viure millor nosaltres mateixos. Civisme sí, però per ser cívics hauríem d'aprendre tots –jo el primer– a ser persones. Oi?".

Ramon Rossell i Serra,
rector de Canillo i educador, president de l'associació AINA